

Oldenbarnevelt en zijn tijd

Maarten Prak

Amersfoort, 13 mei 2019

Universiteit Utrecht

Tragisch einde op 13 mei 1619

Dode politici

Oldenbarnevelt
1619

Gebroeders De Witt
1672

Pim Fortuyn
2002

Levensloop 1547-1619

- **1547 geboren Amersfoort**
- **1566-70 student**
- **1575 huwelijk=rijk**
- **1576 pensionaris Rotterdam**
- **1586 landsadvocaat Holland**

De toestand: land-in-aanbouw

- **Oorlog 1568-1609**
- **Vluchtelingen**
- **Economie in crisis**
- **Overheid in chaos**

Oldenbarnevelts bijdrage

- **Staatsinrichting: Unie van Utrecht**
- **Oorlog: Maurits, repartitie, bestand**
- **Geld: provinciale quotes**
- **Economie: VOC**
- **“Samen”:
bestandstwisten**

Staatsinrichting: Unie van Utrecht 1579

“Ende eerst dat die voors. provincien sich metten anderen verbinden, confedereren ede verenyghen sullen ... als off zyluyden maer een provincie waeren

... onvermindert nochtans een yegelycke provincie ende die particulier steden, leden ende ingesetenen vandien haren speciaele ende particuliere previlegien, vryheden, exemption, rechten, statute, loffelicke ende wel herghebrachte coustumen, usantien ende alle anderen haeluyden gherechtigheyden ... sullen den anderen daer inne ... stiven ande stercken ende oock beschutten ende beschermen”

Oorlog & vrede

- **Maurits bevelhebber Holland 1585**
- **Repartitie 1588**
- **Bestand 1609**

Geld: quotenstelsel 1585-1616

Gewest	Aandeel %
Gelderland	5,1
Holland	58,6
Zeeland	9,3
Utrecht	5,2
Friesland	11,1
Overijssel	3,1
Groningen	5,2

Economie: oprichting VOC 1602

- Fusie van bestaande bedrijven: oorlog èn handel
- Monopolie Azië
- Zes "kamers" met veel autonomie
- Heren Zeventien coördineren
- A'dam grootste, heeft acht zetels

"Samen": Bestandstwisten na 1609

- **Predestinatie**
- **Staat en kerk**
- **Oorlog of vrede**
- **Wie is de baas in NL?**
- **Oorlog – religie – machtsstrijd**

Oldenbarnevelts politieke erfenis

- **1648: Grote Vergadering**
- **1917: Pacificatie**
- **1982: Akkoord van Wassenaar**

- **Compromis-
mechanisme
fundamentele
tegenstellingen**

